

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Confessionis Avgvstinianae, Et Avgvstanae

Hänlin, Georg

Friburgi Helvetiorum, 1592

VD16 H 131

Abvsvs 3 De Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29407

dignissent. Et antea monuimus, Gratianum non in omnibus re-
neri; si quidem omnia compilavit, quæ occurrerunt, & non sem-
per judicavit; & ipse se in hac re correxit, distinct. 31. ubi distinguit
Ecclesiam Romanam à Græca.

ABVSVS III.

DE MISSA.

Rima Conclusio Pappi; *In Missa Latinis Cantionibus ad-
miscenda sunt Germanica, ad docendum populum: hoc re-
sponsi habeat: Cantiones vulgares in templis admisce-
ri posse, non negari, & nos ipsos facere.* At admixtas il-
las in Missa inquam fuisse, nisi vulgaris esset, vel Latina, vel Græ-
ca, vel Hebraica, neminem inquam ostendere posse, & multò mi-
nus Pappum in locis, quæ adducit. Præterquam enim quòd in
nullo horum vel minima Missæ sit mentio, etiam solius Latinæ
linguæ meminerunt, cujus usum in Missa esse posse quantumvis
vulgaris esset, ut & Græcæ, & Hebraicæ, nemo inficiatur. At Au-
gustinum concedere idem de cæteris vulgaribus linguis, si Pap-
pus probaverit, in ignam rem fecerit. Iam verò non sequitur, Af-
fri uli sunt in sacris Latina lingua ipsis nota: Ergò Germani uti
debent in iisdem lingua Germanica: quod neq; Augustinus vult,
neq; ulla ratio suadet. Sed si aliquando omnes Germani loque-
rentur Latinè, uterentur eodem privilegio, quo Africani. Ne-
que vulgares, quia vulgares, prohibita sunt; sed quia non sunt,
sicuti cæteræ res, Latina, Græca, & Hebraica, sacratæ in ligno
Sanctæ Crucis.

Secunda Conclusio; *Assuefit populus, ut una utantur sacramen-
to si qui sunt idonei: Nihil pro se habet ex Augustino.*

Tertia Conclusio, quæ habet: *Nulli admittuntur, nisi antea ex-
plorati: benè quidem hoc habet. At exploratio quam facere con-
sueverunt, secundum D. Augustinum accuratior multò esse debe-
ret, quàm esse solet. Hi enim cum sint ut plurimum generali pec-
catorum Confessione, & sola fide sua cõtenti, Augustinus quo-
modo plus quiddam requirat, ex ijs, quæ supra circa artic. 12. pro*

O

tribus

tribus pœnitentiæ partibus adduximus, liquere potest, & latius adhuc ex sequentibus.

*Augustinus Serm. 46. de verbis Domini, Tom. 10.
column. 176. C.*

Cogitantes ergò gradus vestros, servantes & professionem vestram, accedite ad carmen Domini, accedite ad sanguinem Domini; qui se scit aliter esse, non accedat, compungimini magis sermone meo.

Idem Serm. 1. de Temp. Tom. 10. column. 564. A.

Mutet ergò vitam, qui vult accipere vitam: nam si non mutet vitam, ad iudicium accipiet vitam, & magis ex ipsa corrumpitur, quàm sanetur; magis occiditur, quàm vivificetur: sic enim dixit Apostolus; Qui manducat corpus Domini, &c.

Idem Tract. 26. in Ioan. Tom. 9. column. 227. D.

Videte ergò fratres panem cœlestem, spiritualiter manducate, innocentiam ad altare apportate, &c.

*Idem Libro 50. Homiliarum, homil. 20. Tom. 10.
column. 557. B.*

Atq; ita cōstituto in corde iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis cōsciētia, carnifex timor, indè quidem sanguis animæ confitentis per lacrymas profluat; postremo ab ipsa mente talis sententia proferatur, ut se indignum homo iudicet participatione corporis & sanguinis Domini, &c.

Loca adducta à Pappo, quædam necessariam docent explorationem, & præparationem ante Eucharistiæ sumptionem, quam quisque secum expediat: sed debere explorari à Sacerdote, nullo verbo attingit in istis locis; nō quòd alibi id Augustinus non scribat, aut quòd fieri non debeat, sed quòd Pappus illa non ascripserit. Quædam verò, ut tertius, quartus & septimus, sic ad rem pertinent, sicut si probare voluisset, triangulum habere duos rectos.

Quarta Conclusio; *Admonentur etiam homines de dignitate,* &c.

11/18

usu Sacramenti, &c. Nihil incommodi, & contra nos habet, nisi quod testimonium Augustini, de admonēdis hominibus, nē verbum quidem habeat.

Quinta Conclusio, quæ tradit; *Missas turpiter profanari, collatas ad quæstum*, ex Augustino licet appositum nihil habeat, tamen ceu Augustiniana cōceditur, verissimumq; est, omnium Catholicorum cōfessione iustissimè damnari, qui re tam sancta ad quæstum turpem impiè abutuntur.

Sexta Cōclusio Pappi est; *Itaq; cum apud nos admonerentur Sacerdotes de hoc peccato, deserunt apud nos privata Missæ: cum ferè nulla privata Missæ, nisi quæstus causa, fieret.* Huic subjūgit Pappus loca octo, quæ aliud nō habent, quàm Prædicatoribus necessaria vitæ deberi, iisdem tamen quæstui studendum minimè esse. Sed quomodo probat indè Pappus, secundum D. Aug. sententiam, propter abusus, quos nōnullorum induxit impietas, & avaritia, tollendum fuisse usum bonum Missarum privatarum: si ob hoc, quod quidam Missas celebrando lucrum potius, quàm gloriam Dei, & populi profectum spectarūt, Missæ tolli debuerunt, cur nō iidem tollitur munus prædicandi Euāgelij? Siquidem longè plures apud Lutheranos invenies, qui prædicatione Euāgelij ad quæstum turpiter abutūtur, quàm apud Catholicos Missæ sacrificio. Et certè loca omnia adducta à Pappo, de prædicatoribus Euāgelij sunt, non de Sacrificantiis, & sic ad rem prorsus non faciunt.

Septima Cōclusio Pappi; *Missæ non est instituta, ut in ea fieret oblatio pro quotidianis delictis, mortalibus, & venialibus:* Ex Augustino pro se nihil habet appositum à Pappo. Subjicit tamen ex eodem Doctore sancto nōnulla de sacrificio, & notat ipsum Sacrificij nomine valdè generaliter uti: varias etiam sub una hac appellatione res comprehēdere, maximè, quæ sequuntur. 1. *Passionem Domini & Servatoris nostri Iesu Christi.* 2. *Applicationem seu imputationem gratuitam meriti passionis.* 3. *Fidem, qua id ipsum meritum à credentibus apprehenditur.* 4. *Fructus fidei, scilicet Morificationem carnis nostræ, misericordiam qua proximo subvenitur, preces, laudem Dei, & gratiarum actionem.* 5. *Sacramenta, quibus obsignatur & confirmatur fides in meritum Christi, Baptismum videlicet, & cænam Domini.* Vbi nihil carpendum, quoad propositum,

tum, nisi quòd ad propositum nò faciunt. Quæ enim cōtrà August. statuit, dum applicationem gratuitam meriti passionis cum imputatione ejus commiscet, & pro iisdem duo hæc habet; Mortificationem carnis, Effectum fidei, & nò potius gratiæ Dei, sicut & fidem ipsam, facit; sicut & hoc, quòd efficaciam Sacramentorum in hoc terminat & finit, quòd ijs obsignetur fides in meritum Christi, &c. suprà suis locis sat superq; examinavimus. Quia addimus, etiam hoc modo, & in hac significatione secundum D. Augustinum, & Catholicos omnes, Sacrificia dici posse, nò tantum ea, quæ hîc Pappus commemorat; sed & quodcunq; aliud opus bonum, quod agitur, ut sancta societate inhæreamus Deo: quorû multò plura, quàm Pappus numerat, numerari posse, nemo est qui inficias eat. Si autem dicere velit D. Augustinum præter hæc Sacrificia (vera quidem quoad hoc, quòd Deo sunt verè grata & placita; nò autem quoad sacrificij rationē veram & propriam) aliud verè & propriè sic dictum visibile & externum sacrificium nò agnovisse; aut certe negasse illud esse Corporis & Sanguinis Domini, verèq; propitiatorium pro vivis & defunctis; cōvincetur & ex ijs ipsis locis, quæ ipse assert ad cœnam Domini, (quæ ad cœnam pertinet, non sub ratione Sacramenti, sed sacrificij) & ex sequentibus; & quidem tam clarè, ut nisi extremè impudens esse velit Pappus, hîc saltem cedere veritati, honorem debitum deferre Deo, & viro sancto debeat.

*Augustinus Lib. 10. de Civit. Dei, cap. 19. Tom. 5.
colum. 571. D.*

Qui autem putant, hæc visibilia sacrificia, Dijs alijs congruere, illi verò tanquam invisibili invisibilia, & majori majora, meliori quæ meliora, qualia sunt puræ mentis, & bonæ voluntatis officia: profectò nesciunt, hæc esse ita signa illorum, sicut verba sonantia signa sunt rerum. Quocirca sicut orantes atque laudantes ad eum dirigimus significantes voces, cui res ipsas in corde, quas significamus, offerimus; Ita sacrificantes non alteri visibile sacrificium offerendum esse noverimus, quàm illi, cuius in cordibus nostris invisibile sacrificium nos ipsi esse debemus.

Idem

Idem Lib. 7. de Civit. Dei, cap. 27. Tom. 5. col. 415. D.

Quamobrem si templo, si sacerdote, si sacrificio, quod Deo, vero debetur, colatur aliquod elementum mundi, vel creatus aliquis spiritus; etiamsi nō immundus & malus, nō ideo est malū, quia illa mala sunt, quibus colitur, sed quia illa sunt talia, quibus, solus ille colendus sit, cui talis cultus servitusq; debetur.

Idem Epistol. 49. quest. 3. ad Deo gratias, Tom. 2. colum. 198. B. C. Hoc sanè, &c. Et passim in ista tota Epistola.

Idem Lib. 1. contra adversarium legis & prophetarum, cap. 18. Tom. 6. colum. 603. B. C. De sacrificio autem, &c.

Idem Serm. 11. de temp. Tom. 10. col. 1187. D.

Rectè sub altario iustorum animæ requiescunt, quia super altare corpus Domini offertur.

Idem in Psalm. 33. Concione. 1. Tom. 8. colum. 229. A.

Erat autem, ut nostis, sacrificium Iudæorum antea secundum ordinem Aaron in victimis pecorum, & hoc in mysterio, nō dum enim erat sacrificium corporis & sanguinis Domini, quod fideles norunt, & qui Evangelium legerunt, quod sacrificium nunc diffusum est toto orbe terrarum.

Idem Lib. 20. cont. Faust. Manichæum, cap. 18. Tom. 6. colum. 373. B. C.

Hebræi autem in victimis pecorum, quas offerebāt Deo, multis & varijs modis, sicut re tāta dignum erat, Prophetiam celebrabant futuræ victimæ, quam Christus obtulit. Vnde jam Christiani peracti ejus sacrificij, memoriam celebrant sacrosancta oblatione, & participatione corporis & sanguinis Christi.

Idem Epistol. 23. ad Bonifacium, Tom. 2. col. 93. B.

Nōne semel immolatus est Christus in seipso; & tamen in Sacramēto, nō solum per omnes Paschæ solennitates, sed omni die

86 PARALLELA CONFESSIO.
die populis immolatur? nec utique mentitur, qui interrogatus,
eum responderit immolari, &c.

Idem Lib. 10. de Civit. Dei, cap. 20. Tom. 5. col. 573. B.

Per hoc & Sacerdos est (Christus) ipse offerēs, ipse & oblatio,
cujus rei Sacramentum quotidianum esse voluit Ecclesiæ Sacri-
ficium; quæ cum ipsius capitis corpus sit, seipsam per ipsum di-
scit offerre. Hujus veri sacrificij multiplicia variaq; signa erāt sa-
crificia prisca Sanctorum, cū ob hoc unum per multa figura-
retur, tanquā verbis multis res una diceretur, ut sine fastidio mul-
tū commendaretur. Huic summo verōq; sacrificio cuncta sa-
crificia falsa cesserunt. Nē verò Pappus dicat, ut dicere solent
Missoliturgij, viro Sancto Christi in Eucharistia oblationē idem
esse cum manducatione, illa à se invicem Augustinus non semel,
sed sæpè & frequenter distinguit, maximè lib. 2. Retractationum,
cap. 11. Tom. 1. colum. 44. b. Inter hæc, inquit, Hilarius quidem
vir Tribunitius Laicus Catholicus nescio undè adversus Dei mi-
nistros, ut fieri assolet, irritatus; morem, qui tunc esse apud Car-
thaginem cœperat, ut Hymni ad altare dicerentur, de Psalmo-
rum libro, sive ante oblationem, sive cum distribueretur popu-
lo quod fuisset oblatum, maledicæ reprehensione ubicunq; pote-
rat, lacerabat, asserens fieri non oportere.

*Item Lib. 1. de Anima, & ejus origine, cap. 11. Tom. 7.
colum. 1148. D.*

Salva fide Catholica, & Ecclesiastica regula, nulla ratione con-
ceditur, ut pro nō baptizatis, cujuslibet ætatis hominibus, offe-
ratur sacrificium Corporis & Sanguinis Christi. Sed hæc pauca
hoc loci ex Augustino ad ostendendum, agnovisse ipsum exter-
num, & visibile verè & propriè dictum sacrificium, illudq; aliud
nō esse, quàm Corporis & sanguinis Christi Salvatoris, adduxisse
sufficiat. Verè enim affirmari potest (sicut & Reverendus P. Bel-
larminus Tom. 2. Disputationum suarum, lib. 2. de Missa, cap. 7.
rectissimè hoc annotavit) nō esse Tomum in omnibus D. Augu-
stini operibus, in quo hujus Sacrificij nō expressissimè memine-
rit. Quod & Lutherus scivisse videtur, qui ea de causa, cum Rex
Angliæ

Angliæ pro Sacrificio Missæ Patrum dicta induceret, in libro contra eundem publicè professus est, & edixit, se nihil curare, si mille Augustini, & mille Cypriani cōtra se stēt. Quòd autem idem vir, & Doctor sanctissimus, sacrificium hoc (quod tamen Pappus, dum negat offerri pro quotidianis delictis, simul etiā negat esse propitiatorium) verè propitiatorium esse, ad sensum, quem omnes Catholici faciunt, & sequūtur, nō pro vivis tantum, sed & defunctis, voluerit & senserit, sequētia breviter declarabunt loca. Neq; enim plura apponere visum est, siquidem obvia passim sūt in omnibus propemodum ejus Tomis; pluraque qui vult, apud Reverendum P. Torrensem in Cōfessione ejus Augustiniana lib. 3. cap. 6. propos. 7. & 10. legere possit.

*Augustinus in Enchiridio ad Laurentium, cap. 109.
& 10. Tom. 3. col. 190. D.*

Neq; negandum est, defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel elemosynæ in Ecclesia fiunt; sed eis hæc profunt, qui cū viverent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt. Et inferius. B. Cum ergò sacrificia, sive altaris, sive quarumcunque Elemosynarum, pro Baptizatis defunctis omnibus offerūtur, pro valdè bonis gratiarum actiones sūt: pro valdè malis, etsi nulla sūt adjumenta mortuorum, qualescunque vivorum cōsolationes sūt: quibus autem profunt, aut ad hoc profunt, ut sit plena remissio, aut certè tolerabilior fiat ipsa damnatio. Eadem habet lib. de octo Dulcitij quæstionib. quæst. 2. Tom. 4. col. 665. B. C. Neque negandum est, &c.

*Idem quæstion. 57. super Leviticum, Tom. 4.
colum. 220. d.*

Quid sibi vult, quod à sanguine sacrificiorum, quæ pro peccatis offerebantur, tantopere populus prohibetur, si illis sacrificijs unum hoc sacrificium significabatur, in quo vera sit remissio peccatorum, à cujus tamē sacrificij sanguine in alimētum sumendo nō solum nemo prohibetur, sed ad bibendum potius omnes exhortantur, qui volunt habere vitam.

Idem

*Idem Lib. 20. de Civitat. Dei cap. 25. Tomo 5.
column. 1249. c. d.*

Sacrificium dicit in Ecclesia pro peccatis offerendum usque ad mundi finem. Verum ista quaestio de purgatorijs poenis ut diligentius pertractetur, &c.

*Idem Lib. 1. contra Cresconium, cap. 25. Tom. 7.
column. 215. b.*

Quid de ipso corpore & Sanguine Domini unico sacrificio pro salute nostra, &c.

Idem Lib. 9. Confess. cap. 12. Tom. 1. column. 159. b.

Nam neque in eis precibus, quas tibi sudimus, cum offerretur pro ea (loquitur de matre sua Monica) sacrificium pretij nostri, &c. Et cap. sequenti, column. 160 c. Namque illa, imminente die resolutionis suae, non cogitavit suum corpus sumptuosè contigi, &c. sed tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit, cui nullius diei praetermissione servierat; unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis, &c.

*Idem Lib. 22. de Civitat. Dei, cap. 6. Tomo 5.
column. 1344. b.*

Vir Tribunitius Hesperius, qui apud nos est, habet in territorio Fussalensi fundum Zubedi appellatum, ubi cum afflictione animalium, & servorum suorum domum suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogavit nostros, me absente, presbyteros, ut aliquis eorum illò pergeret, cujus orationibus cederent: Perrexit unus, obtulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quātum potuit, ut cessaret illa vexatio; Deo proptinus miserante, cessavit.

Ad loca omnia adducta à Pappo, pro hac Conclusionem patet ex dictis. Probant enim illa, quae commemoravit, sacrificia dici à D. Augustino; quod haudquaquam negamus; modò Pappus fateatur unà, D. Augustinum praeter sacrificia ista spiritualia agnovisse

visse & credidisse aliud quoddam visibile & externū verè & propriè sic dictum, corporis & sanguinis Domini sacrificium, quod nos dicimus sacrificium Missæ; aut ex toto Augustino recitet unum locum, in quo Augustinus neget, ut ipse negat, Missam esse propterea etiam institutam, ut in ea fieret oblatio: aut si non potest, fateatur errorem, & multitudine alienorum testimoniorum non gravet Lectorem.

Octava Conclusio Pappi; *Missæ non est opus tollens peccata vivorum & mortuorum ex opere operato*. Hujus falsitas secundum D. August. manifesta est ex modo adductis; nec, ut & antea monui, intelligunt Lutherani, quid sit Catholicis, Missam ex opere operato tollere peccatum. Quotiescunque enim Catholici dicunt vel Missam, vel Sacramenta vim suam habere ex opere operato, aliud non intendunt, quàm illa omnia valorem suum habere ex Christi meritis & institutione, neque in benè dispositis effectus horum per ministri indignitatem impediri. Quod quomodo cum August. sententia conveniat, constat ex allatis circa articul. de Ministris Sacramentorum. Testimonia Pappi duo subjuncta hîc, ostendunt tantum, nihil prodesse ad vitam Sacramenta impijs & indignis, quâcumvis illa sumserint, & in Ecclesiæ communione permâserint; quæ ad propositum nihil faciunt, quia nō sunt de Missa, sed de Sacramentis, & à nobis non negantur.

ABVSVS IV.

DE CONFESIONE.

Conclusionum quatuor primarum Pappi cum D. Augustino consensus satis constat ex allatis circa articul. de confessione: Et faciant ipsi, an non faciant, nos non laboramus. Sed quia libuit ipsi subicere quintam, in qua persuadere nobis conatur, Etiam alios scriptores veteres, in primis Chrysostomum, & Ambrosium testari, enumerationem peccatorum nō esse necessariam; etsi extra propositum nostrum sit, tamē etiam illud examinare libet. Et quidem D. Chrysostomi
P senten-